

ABORDAREA CENTENARULUI UNIRII DIN PERSPECTIVĂ PEDAGOGICĂ

Alexandru MOLCOSEAN,

prof. de istorie, Liceul Teoretic „B.P. Hasdeu” din mun. Bălți

Summary

After a long time, when the fate of the Romanian Lands was established by the influence of the Great Powers, the time came as the territory framed between the geographical boundaries as (Carpathians - Danube - Black Sea) to become self-dependent and free in its own actions and unhindered in terms of making decisions for the natural course of things. Thereby, a century ago, Romanians from everywhere chose to belong to a strictly Romanian territory with Latin origins directly grounded in the history of the Romanian nation. Thus, on December 1st, 1918, a memorable event for the history of the Romanians takes place, that is, Romanians from everywhere have expressed their ardent desire to become an integral and united nation for ever. Thereby creating Great Romania, was an exceptional phenomenon for identifying true Romanians with national values. At the same time, this fact continues today to shackle the hearts of the true patriots. The Great Union of 1918 becomes an event, introduced into the discipline of studying history. As a result, the future generations are meant to intensively study the process of unification of the Romanians so that they, in their turn, to be those heroes of the time who will make a reunion of the Romanians. The weld that will not be dismantled for ever.

Keywords: *centenarian, Great Union, December 1st, 1918, methodology, the modern didactics*

Anul 1918 a reprezentat un punct esențial în constituirea statului unitar român, năzuința generală a tuturor românilor ajungând să prindă formă și contur. Pentru a evidenția rolul acestui eveniment, mesajul didactic al profesorului de istorie trebuie să fie clar și concis, urmând să evidențieze importanța unirii teritoriilor românești și având drept punct de pornire spiritul național, și nu cel geopolitic ori social-economic.

Elevii asimilează foarte ușor informația primită de la cadrul didactic, de aceea materialul informativ trebuie să fie lipsit de conotații politice și să nu fie îmbogățit cu criterii etnosociale. După producerea mesajului pedagogic, nu trebuie să rămână curențe favorabile interpretărilor din partea elevilor.

În etapa actuală, spațiul pruto-nistean se află prins între focuri de confluență politică, de aici viziunile aparte ale cetățenilor Republicii Moldova. Astfel, merită a

se atrage o deosebită atenție asupra aspectului deznaționalizator, în contextul în care diferite grupări/oriențării politice depun un efort considerabil în vederea schimbării percepției legate de ceea ce înseamnă națiune.

La formularea mesajului care urmează a fi împărtășit se va ține cont de integrarea tuturor aspectelor care ar putea să trezească un maxim interes elevilor, făcându-i astfel să cerceteze și să se documenteze din surse suplimentare. De exemplu, pot fi enumerați unii membri ai Sfatului Țării care au avut un aport în efectuarea Unirii Basarabiei cu România, elevul documentându-se despre biografia personalităților propuse.

Un plus al lecției „Centenarul – făuritorul Unirii” îl va constitui utilizarea surselor istorice și a documentelor cu caracter inedit, cum ar fi: *Actul Unirii*, pasaje din ziarul *Glasul Bucovinei*, *România Nouă*, *Unirea*, documentul *Moțiunii de la Cernăuți*, *scrisoarea lui Inacu Flondor către rege* etc. De succes se vor bucura și resursele video/audio utilizate în cadrul predării lecțiilor de istorie.

Materialul didactic trebuie să fie destul de convingător și prin formularea emisă să argumenteze că moldovenii din Basarabia și-au manifestat dorința totală de a se uni cu patria-mamă România. Referitor la acest aspect, putem face trimitere la pasajul reflectat în *Declarația de Independență a Republicii Democratice Moldovenești*, adoptată de Sfatul Țării la 24 ianuarie 1918: „În astfel de împrejurări și noi sîntem siliți să ne proclamăm în unire cu voința norodului. Republica Democratică Moldovenească slobodă, de sine stătătoare și neatârnată avînd ea singură dreptul de a-și hotărî soarta în viitor”²⁵⁰. Anume acest pasaj reflectă evenimentul în cauză echidistant.

Elevul trebuie să se simtă martor direct al unui eveniment de amploare. Profesorul îl va încuraja să-și cultive spiritul de mândrie cu referire la faptul că elevul de astăzi, generația tânără, asistă la desfășurarea unui eveniment care se va transforma în istorie.

În acest scop pot fi utilizate și citate. Astfel, conform opiniei lui Geoffrey Hosking, „națiunea este totalitatea oamenilor aflați pe un teritoriu extins, diferențiați din punct de vedere social, care împărtășesc sentimentul că au o soartă comună, că aparțin unei comunități, sentiment care îl numim starea sau condiția de a fi o națiune”²⁵¹. De la o astfel de premisă au pornit basarabeni în vederea îndeplinirii visului lor național. Un citat care poate fi utilizat la ora de istorie anume cu această tematică îi aparține lui Vasile Țanțu, președintele biroului de organizare a Sfatului Țării de la 25 ianuarie 1918, care susținea: „Românii basarabeni speră de a fi cândva uniți cu toți românii și de a alcătui cu toții la un loc o Românie nouă”²⁵².

²⁵⁰ Nicolae Chicuş ș.a. *Istoria Românilor: Epoca Modernă (1850-1918) manual pentru clasa a VIII-a*. Chișinău: Prut Internațional, 2003, p. 71.

²⁵¹ Geoffrey Hosking. *Rusia - popor și imperiu 1552-1917*. Iași: Polirom, 2001, p. 8.

²⁵² Ion Varta, Igor Șarov. *Istoria Românilor: Epoca Modernă (1850-1918) manual pentru clasa a VIII-a*. Chișinău: Cartdidact-Reclama, 2003, p. 77.

Astfel, prin intermediul acestui citat, putem face o paralelă între situația de până la 1918 și situația actuală, putem argumenta elevilor faptul că în urmă cu o sută de ani persista aceeași dorință de unitate națională.

Pentru a omagia Centenarul Unirii, în clasele de liceu putem recurge la citate motivaționale, convingându-i pe liceeni că, în urmă cu o sută de ani, persoane de vârsta lor au participat activ la realizarea unității naționale. Am putea discuta cu ei un fragment publicat în ziarul *România Nouă* de Comitetul central al studenților români din Basarabia, care sună astfel: „Noi socotim că mântuirea neamului nostru este numai în unirea fiilor noștri într-o singură țară. Noi de la străini nu mai așteptăm nimic; toată nădejdea ne-o punem în viața la un loc cu frații noștri Români. Nu ne trebuie Rusie federativă, căci Rusia nu ne-a dat în curs de 106 ani decât întunecime și sărăcie, iar în vremuri de slobozenie de acum nu ne-a dat decât anarhie; noi vrem România a tuturor românilor”²⁵³. Un astfel de pasaj este raportat automat la situația actuală și la schimbările care au loc în Republica Moldova.

Elevii de liceu vor fi foarte ușor integrați în astfel de discuții cu privire la sărbătorirea Centenarului Unirii, pentru că pot să-și expună propria lor opinie argumentând-o, sunt capabili să vină cu dovezi pentru a-și susține punctul de vedere, iar de aici oportunitatea unei activități extracurriculare bazate pe un program de dezbateri sau o masă rotundă în care elevii să-și spună ideile cu privire la acest fenomen, în timp ce cadrul didactic se va transforma într-un „dirijor” sau formator al discuțiilor inițiate de elevi.

Didactica modernă este interesată de pregătirea viitorului cetățean. Astfel, au fost introduse câteva competențe-cheie atât de necesare elevului școlar în contextul formării unui cetățean responsabil și eficient în recunoașterea și protejarea valorilor naționale și universale. Școlarul beneficiază de instruire venită din partea profesorului, pentru ca pe viitor să-și manifeste spiritul patriotic și inițiativa civică de implicare în vederea săvârșirii unor acțiuni pozitive, toate în folosul „bunului național”.

Este îmbucurător faptul că unii elevi manifestă inițiativă și militează pentru respectarea drepturilor naționale. Or, minoritățile din Republica Moldova (excluzându-i pe cei de naționalitate rusă care ajung să echilibreze balanța lingvistică a Republicii Moldova) militează intens pentru slăbirea statului și dezmembrarea lui în autonomii cu autogovernare proprie, lucru nefast pentru acest teritoriu.

Am putea porni discuțiile și de la o celebră zicală: „Dacă ar ști [Ștefan cel Mare], probabil s-ar răsuci în mormânt”, văzându-și țara dezmembrată în porțiuni asemeni unui complicat puzzle.

Totodată, Centenarul nu reprezintă doar un motiv de sărbătoare, nu trebuie să uităm nici de familiile îndoliate ale ostașilor care au participat la bătăliile de la

²⁵³ *Ibidem*, p.77.

Mărășești, Mărești, Oituz, oameni care și-au jertfit viața pentru a apăra România și a transmite urmașilor săi acest pământ strămoșesc. Ar trebui să ne punem unele întrebări cu referire la impotența noastră ca națiune în fața dezbinării și cotropirii. Se cere a se reflecta asupra faptelor care au dus la aceste schimbări și evenimente din societate. Cum am putut fi indiferenți atâta vreme și de ce nu ne-a păsat de soarta pământurilor înstrăinate? De ce nu am luat nicio măsură de precauție sau de ce nu am încercat să rezolvăm dilemele care ne-au fost puse în față? Cum se poate ca un popor brav²⁵⁴, așa cum îl numește Herodot, să asiste indiferent la dezmembrarea propriului corp?

Centenarul îi privește în special pe cei tineri, generația proaspătă care va fi în stare să producă unele schimbări în societate, astfel este nevoie de implementarea unor programe educative și instructive, pentru ca tânăra generație să conștientizeze faptul că nu mai este nevoie de încă un secol ca să ne dăm seama că am dat dovadă iarăși de indiferență și lipsă de atitudine, respect față de acest pământ și această țară supusă vitregiilor vremurilor. Astfel, prin stabilirea unor obiective durabile și de lungă durată, prin modernizarea gândirii, prin lecțiile patriotice duse în unitățile de învățământ prin cultivarea unei atitudini cetățenești, se vor putea rezolva problemele neatinse de o sută de ani, se va putea rezolva dilema națională în care ne aflăm ca țară și stat.

Activitățile extracurriculare care au drept tematică centenarul pot fi variate și vor include diferite aspecte bazate pe imaginația sau creativitatea elevilor. Pentru secțiunea teatrală, pot fi repartizate personaje notorii din istorie care au contribuit la clădirea statului unitar român.

Utilizarea TIC în desfășurarea diferitor activități va facilita rezultatul, în mediul on-line existând subiecte care fac referire la tematica abordată, fie că este vorba de comunicate de presă, porțiuni audiovizuale din emisiuni sau înregistrări video cu privire la difuzarea acțiunilor îndeplinite. Partea legată de organizarea diferitor expoziții va pune accentul pe originalitatea elevilor, vor fi organizate expoziții de postere ce vor cuprinde diferite tematici: surse istorice ce mărturisesc despre Unire, personalități marcante care au contribuit la îndeplinirea Unirii, expoziții de desene cu tematica „Unirea în ochii copiilor” etc.

Nu poate fi ignorat nici profilul arte. Astfel, ca să-i putem încadra în procesul didactic, le vor fi propuse spre realizare diverse postere reprezentative pentru aniversarea evenimentului istoric. Cei versați în arta muzicală pot fi încadrați într-un proces de intonare a unor melodii ale timpurilor care au fost cu adevărat semnificative și reflectau fericirea de la 1918. Cunoaștem astfel diverse cântece militare românești din Primul Război Mondial ce aveau menirea de a trezi în

²⁵⁴ Aurel Zanoci. *Istoria veche a spațiului românesc*. Crestomație. Chișinău: Cartdidact, 1999, p. 11.

sufletul războinicului român dorința nestăvilită de apărare a pământurilor lăsate de străbuni. Dacă vom aborda secțiunea teatru istoric, atunci dispunem de un șir de proclamații, discursuri ale diferitor personalități notorii ale epocii studiate, fenomene istorice care dau într-o măsură sau alta posibilitatea de a fi puse în scenă și de a căpăta un rol în efectuarea procesului didactic preconizat.

Toate aceste activități bine planificate pot să asigure o adevărată sărbătoare pentru data de 1 decembrie 2018, prilej pentru românii de pretutindeni de a sărbători cei o sută de ani de la fondarea marelui stat român și de la nașterea României Mari.

Bibliografie selectivă:

1. Ion Agrigoroaiei, Gheorghe Palade. *Basarabia în cadrul României întregite 1918-1940*. Chișinău: Universitas, 1993, 256 p.
2. Geoffrey Hosking. *Rusia – popor și imperiu 1552-1917*. Iași: Polirom, 2001, 406 p.
3. Ion Nistor. *Istoria Basarabiei*. Chișinău: Cartea moldovenească, 1991, 292 p.
4. *Idem*. *Studii privind istoria românilor dintre Nistru și Prut*. București: Fundația Culturală Magazin Istoric, 2011, 142 p.
5. Gheorghe Palade, Igor Șarov. *Istoria Românilor. Epoca Contemporană: manual pentru clasa a IX, ed. a 2-a, rev.* Chișinău: Reclama-Cartdidact, 2002, 128 p.
6. Ioan-Aurel Pop. *Istoria românilor*. București: Litera, 2010, 192 p.
7. Igor Șarov, Igor Cașu. *Istoria Românilor și Universală: manual pentru clasa a IX-a*. Chișinău: Cartdidact, 2013, 126 p.
8. Ion Varta, Igor Șarov. *Istoria Românilor: Epoca Modernă (1850-1918) manual pentru clasa a VIII-a*. Chișinău: Cartdidact-Reclama, 2003, 108 p.
9. Aurel Zanoci. *Istoria veche a spațiului românesc*. Crestomație. Chișinău: Cartdidact, 1999, 108 p.
10. Igor Cașu, Gheorghe Palade. *Istoria Românilor, Istoria Universală: Epoca Contemporană: manual pentru clasa a IX-a*. Chișinău: Cartdidact și Civitas, 2009, 240p.
11. Mihai Cernenco, Anatol Petrencu ș.a. *Crestomație la istoria românilor (1917-1992)*. Chișinău: Universitas, 1993, 295 p.
12. Nicolae Chicuș ș.a. *Istoria Românilor: Epoca Modernă (1850-1918)*. Manual pentru clasa a VIII-a. Chișinău: Prut Internațional, 2003, 119 p.
13. Nicolae Chicuș, Igor Șarov. *Istorie*. Manual pentru clasa a XI-a. Chișinău: Cartdidact, 2007, 255 p.
14. Sergiu Chirică. *Basarabie! Liberă și progresul vin de peste Prut*. Chișinău: Arc, 2011, 240 p.
15. Nicolae Enciu. *Istoria Universală și a Românilor: Epoca Contemporană: manual pentru clasa a XII-a*. Chișinău: Civitas, 2011, 358 p.
16. Nicolae Enciu. *Istoria românilor. Epoca contemporană: manual pentru clasa a XII-a de liceu*. Chișinău: Editura Civitas, 2004, 184 p.
17. Pavel Gore. *Anexarea Basarabiei*. Chișinău, 1992, 36 p.